

Bernard z Clairvaux

1090/1091-1153

Bernard z Clairvaux

Narozen 1090/1091 na hradě Fountains u Dijonu.
Zemřel 20. srpna 1153 v opatství Clairvaux.

Cisterciácký mnich a opat.

Reformátor řeholního života.

Zásadním způsobem ovlivnil podobu
cisterciáckého řádu.

Teolog.

Mystik.

Propagátor 2. křížové výpravy

Mladší syn ze šlechtické rodiny.
Otec Tescelin- šlechtic ve službách
burgundského vévody. Měl šest
sourozenců, z toho pět bratrů.

Fontaine-les- Dijon. Přestavěný hrad
Bernardovo rodné místo- vpravo
Kostel sv. Bernarda- vlevo

Vzdělání získal u kanovníků v Saint Vorles v Chatillon sur Seine.

Po smrti své matky Aleth, která na něj měla velký vliv a vedla ho k víře, se rozhodl pro řeholní život.

O velikonocích 1112 nebo 1113 přišel kláštera Cîteaux, kam přivedl skupinu třiceti mladých mužů včetně svých čtyř bratrů.

Vstoupil do noviciátu a za rok složil mnišské sliby.

Přirozená autorita, výtečné organizační schopnosti spolu s živou inspirující zbožností jej předurčovaly k vůdčímu postavení ve formujícím se cisterciáckém řádu.

Záhy se stal opatem nově založené odnože Cîteaux, kterou pojmenoval Clara Vallis (Jasně údolí)- Clairvaux. Zdejším opatem zůstal až do své smrti.

Hluboká láska k Bohu a k Panně Marie.

Naprosto oddaný své víře, neschopný kompromisů, celou svou bojovnou povahu vkládal do svých kázání, proslovů i textů.

Nesmlouvavý.

Asketa.

Mystik.

Od mládí trpěl žaludečními problémy.

Jinou hodnost, než opatskou nepřijal.

Chtěl žít v ústraní kláštera, ale stav církve a světa jej nutil angažovat se mimo klášterní zdi.

Neúnavně cestoval, jednal, kázal, organizoval, obhajoval své názory, bojoval
proti názorům

Jiných, přesvědčoval.....

Od poloviny 40. let se Bernard stal jedním z nejvýznamnějších mužů katolické církve.

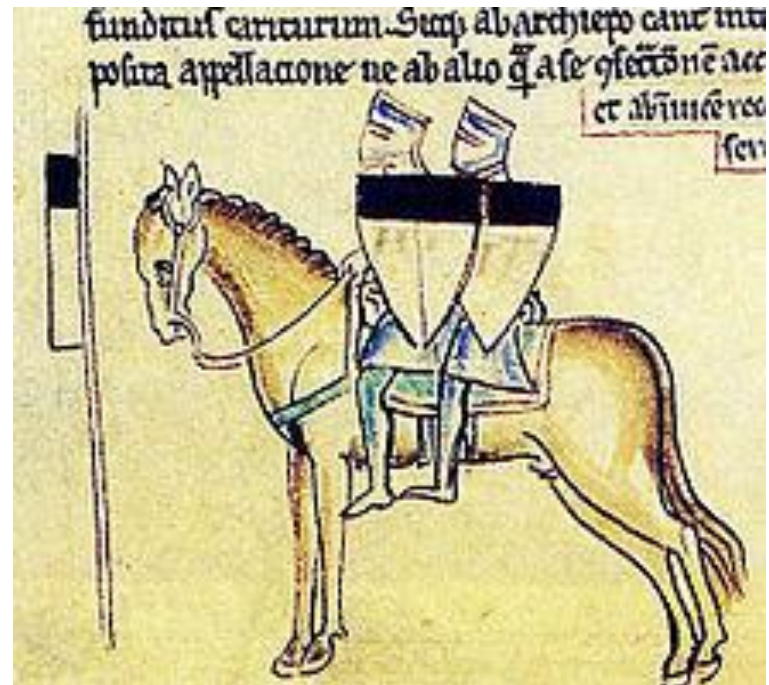
Templáři

Řád vznikl cca 1120

Bernard z Clairvaux myšlenku templářského řádu podporoval.

Byl autorem jejich první řehole.

Na koncilu v Troyes 1129 se zasadil o uznání řádu.

Schizma

1130 Inocenc II. x Anaklet II.

Bernard na straně Inocence II.

Zasazoval se o jeho uznání na synodě v Étampes, svolané Ludvíkem VI., které předsedal.

Inocence II. uznal francouzský král, Inocenc se uchýlil do Francie.

Později ho uznal i císař Lothar III.

Schizma trvalo do Anakletovy smrti 1138.

Pak Inocenc II. došel všeobecného uznání.

Evžen III. (1145-1153)

Žák Bernarda z Clairvaux.

Bývalý mnich jeho kláštera.

Bernard měl na něj mimořádně silný vliv.

Sám nechtěl zastávat církevní

Hodnosti, prostřednictvím Evžena III.

však de facto ovládal církev.

Pod Bernardovým vlivem Evžen III. vyhlásil
po pádu Edessy druhou křížovou výpravu.

2. křížová výprava

1146 se Bernard z Clairvaux stal hlavním propagátorem druhé křížové výpravy.

Oslovoval panovníky i šlechtice, neúnavný (vynikající) kazatel.

Do Čech zaslal list pro knížete Vladislava II.

Během výpravy se zasazoval o to, aby nedocházelo k násilí na židech.

V častém kontaktu s králi Ludvíkem VI. a Ludvíkem VII.
Zasahoval nejen do záležitostí církve, ale i Francie.

1141- 1142 se angažoval v konfliktu ohledně sňatku Raula de Vermandois s Petronillou, sestrou Eleonory Akvitánské. Raul zapudil svou první ženu a oženil se s Petronillou. Za původní manželku se postavil její příbuzný Teobald ze Champagne. Následně papež svolal koncil, který obnovil platnost původního sňatku a Raula s Petronillou exkomunikoval. Král vojensky zaútočil na Teobalda. Bernard se snažil zprostředkovat mír.

1147 doporučil Ludvíku VII. Sugera jako místodržícího po dobu královy účasti na křížové výpravě.

Bernardova teologie

Mystik.

Představitel mystického iracionalismu.

Odpůrce dialektiky. Rozumového uchopování světa.

Vystupoval proti školám.

„V lesích najdeš více moudrosti než v knihách; stromy a skály tě naučí věcem, které ti žádný učitel nepoví“.

Abélard

Bernard z Clairvaux odsuzoval Abélardovu filosofii a dialektiku vůbec jako opovážlivé učení. Snahu poznat Boha, Svatou Trojici rozumem, na základě logiky a dialektiky, pokládal za herezi.

Podle Bernarda lze se k Bohu přiblížit jen kontemplací, mystickým zážitkem. Extatické spojení duše s Bohem.

Proti Abélardovi vystupoval, psal proti němu traktáty.

Kult P.Marie

Ctitel Panny Marie.

P. Marie pro něj představovala zprostředkovatelku spojení duše s Bohem.

Autor mariánské lyriky.

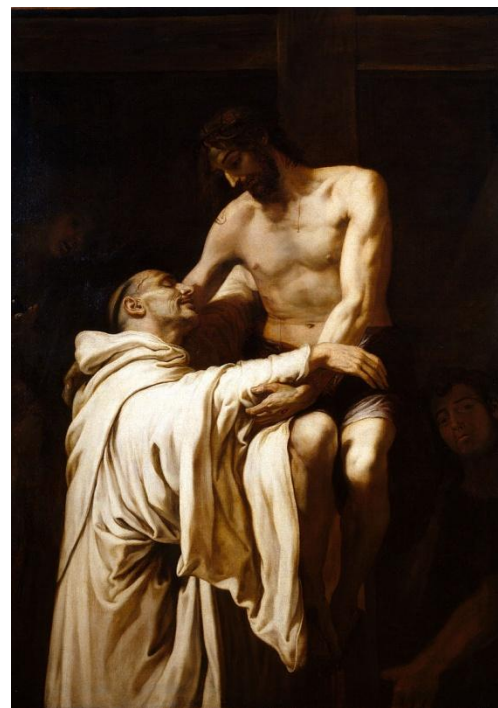
Jeho citově prožívaná víra přispěla k šíření mariánského kultu v západním křesťanství.

Laktační zázrak.

Mystické objetí Krista

Bernard zemřel 20. srpna 1153

1174 kanonizován Alexandrem III.

1840 prohlášen za učitele církve.

Přídomek- doctor mellifluus

Dílo

- *Dopisy- 500 dopisů*
- *O milosti a svobodném rozhodování.*
- *O stupních pokory a pýchy, Chvály panenské Matky.*
- *Kázání na Píseň písní.*

Bernard z Clairvaux a cisterciácký řád

Ideálem Bernarda z Clairvaux byl život v modlitbě, práci a rozjímání, tvrdý život, v němž si duše získává zásluhy pouze naprostou pokorou těla i ducha.

Askeze.

Důraz na manuální práci jako projev pokory.

Uzavřenost před vnějším světem.

Eremitské prvky

Kláštery v údolní poloze

Benedictus montes, Bernardus valles amabat

Paupertas- odmítání bezpracných zisků.
Manuální práce

Spiritualita cisterciáckého řádu

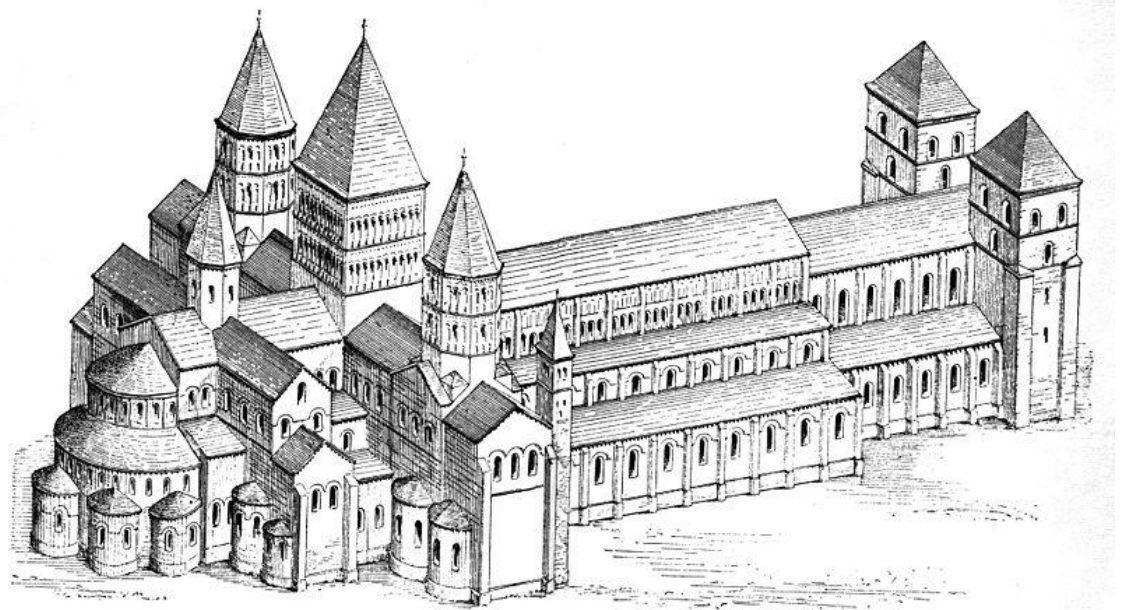
Paupertas- chudoba. *Být chudý s chudým Kristem.*

Simplicitas- jednoduchost

Charitas- láska

Simplicitas- protiklad k bohatství
a velkoleposti Cluny.

Bernard bojoval proti vnější
zdobnosti kostelů.

2. CLUNY (NO).

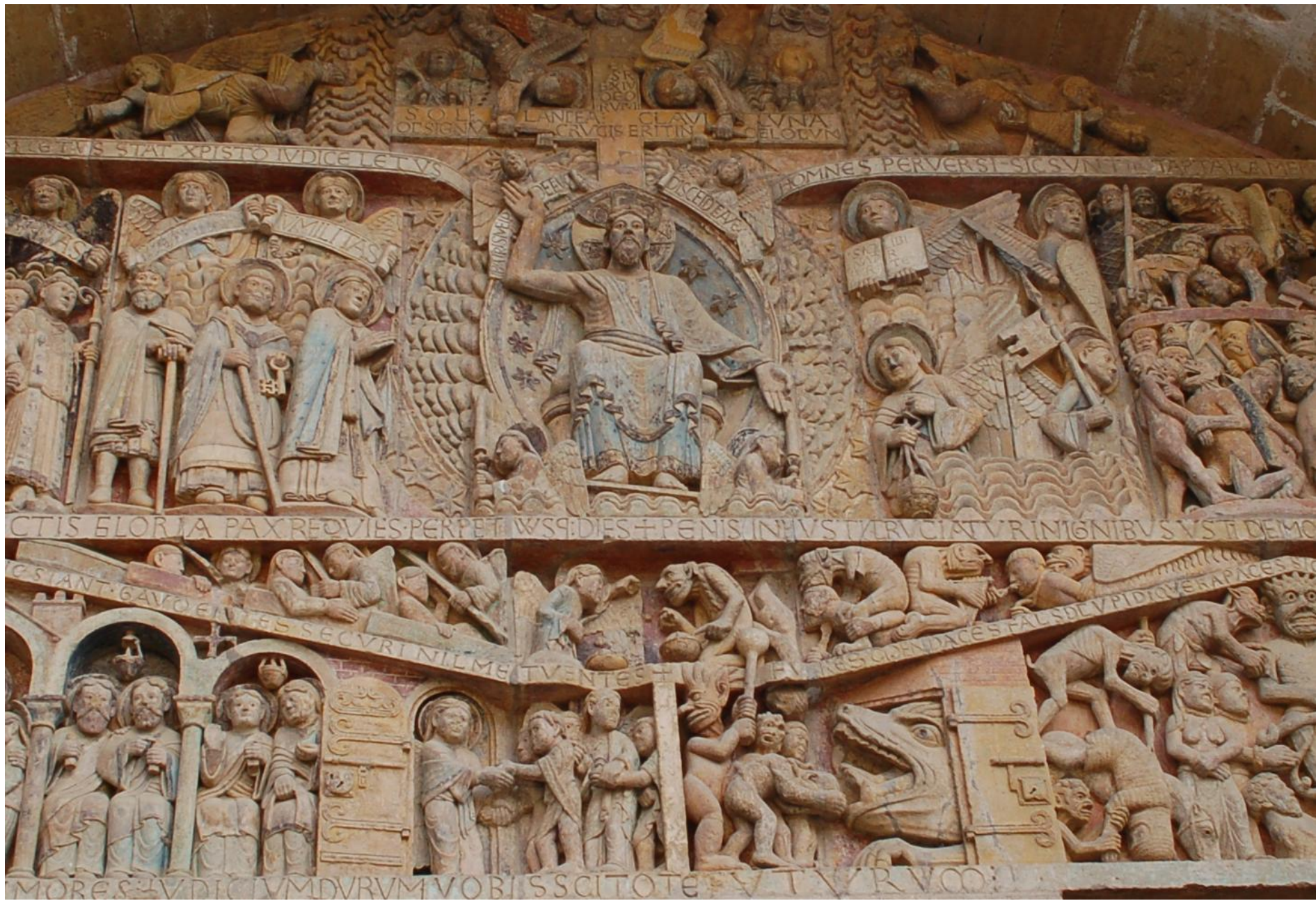
Ne obrazy nebo sochy, ale živě pociťovaná přítomnost Boží byla ideálem cistercké
spirituality.

Odklon od vnějšnosti Cluny k vnitřní zbožnosti

Vézelay

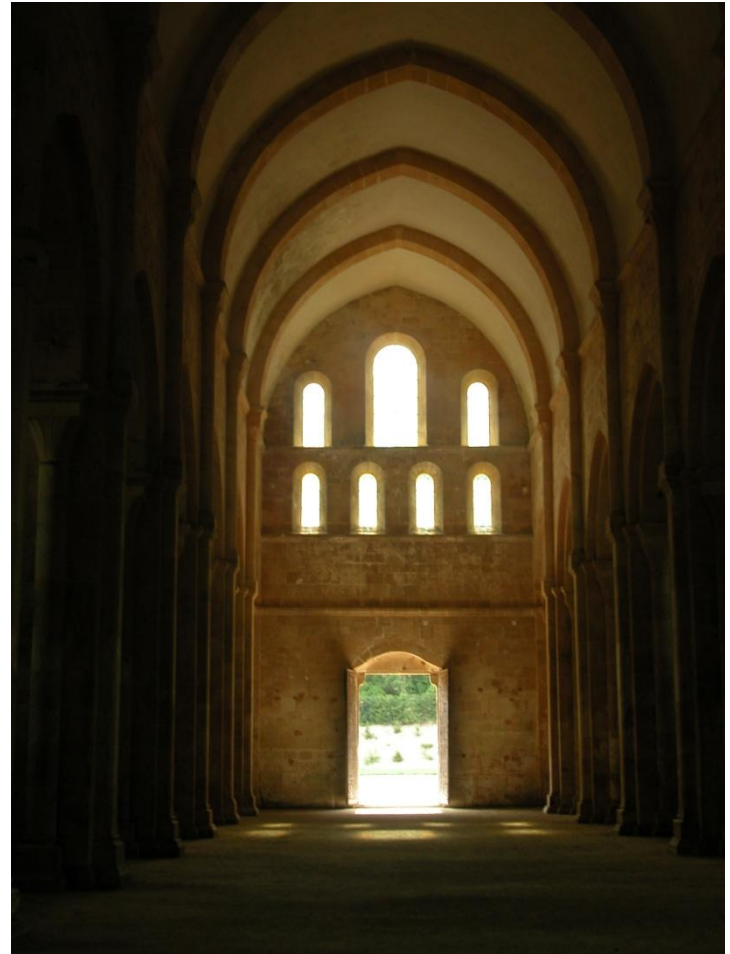
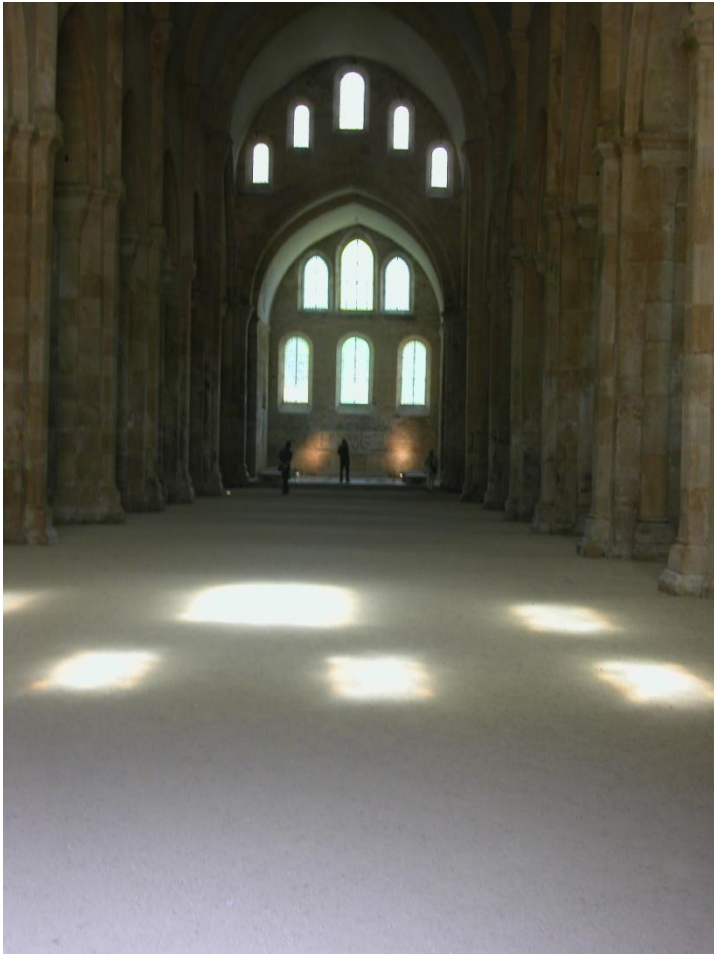
Moissac

Simplicitas-jednoduchost

Fontenay

Světlo

Fontenay

Fontevraud

Fontevraud

Estetika má být v souladu s etikou:

Ó marnivá marnivosti, a snad ještě víc než marnivost šílenství!

Kostel se blýská ze všech stran a chudý má hlad!

Stěny kostela jsou pokryty zlatem a děti církve jsou nahé!

Simplicitas

Vybavení kostela kříže, kalichy, svícny kadidelnice dřevo, železo
mešní roucha, oltářní plátna len,

Liturgická reforma jednoduchost bohoslužby
zmenšení počtu svátků

Reforma zpěvu

Rozšíření řádu

Bernard z Clairvaux

Největší propagátor řádu.

Za jeho života vzniklo asi 330
cisterciáckých klášterů.

Rozšíření v celém katolickém světě.

Caritas

Láska k Bohu, stejně jako přítomnost Boží lásky ke člověku.
Cisterciácký řád byl vystavěn na představě lásky.

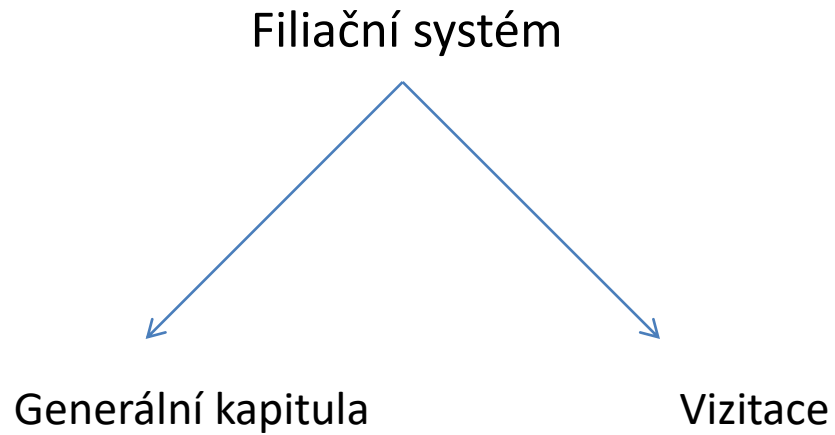
Charta Charitatis- základní řádový dokument

Láska měla panovat mezi kláštery. Měla provázet veškeré činnosti mnichů,
od modlitby až po manuální práci.

Láskou měly být vedeny vizitace, které měly směřovat ke společnému cíli,
cestě jednotlivých klášterů k bohu.

Účinná láska se měla projevovat na generálních kapitulách, jež měly dbát
Také o to, aby žádný z řádových domů netrpěl nouzí.

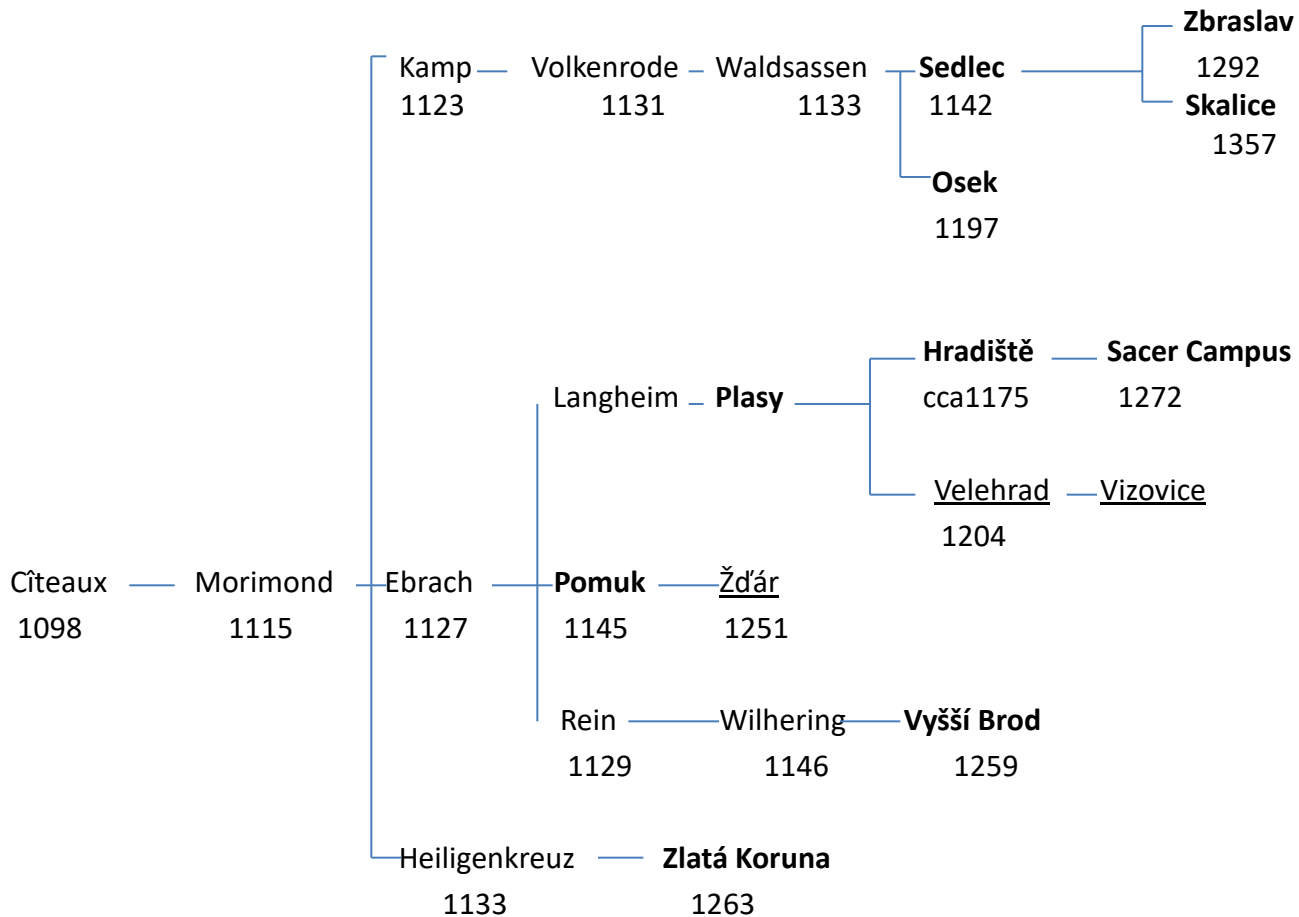
Organizační struktura řádu

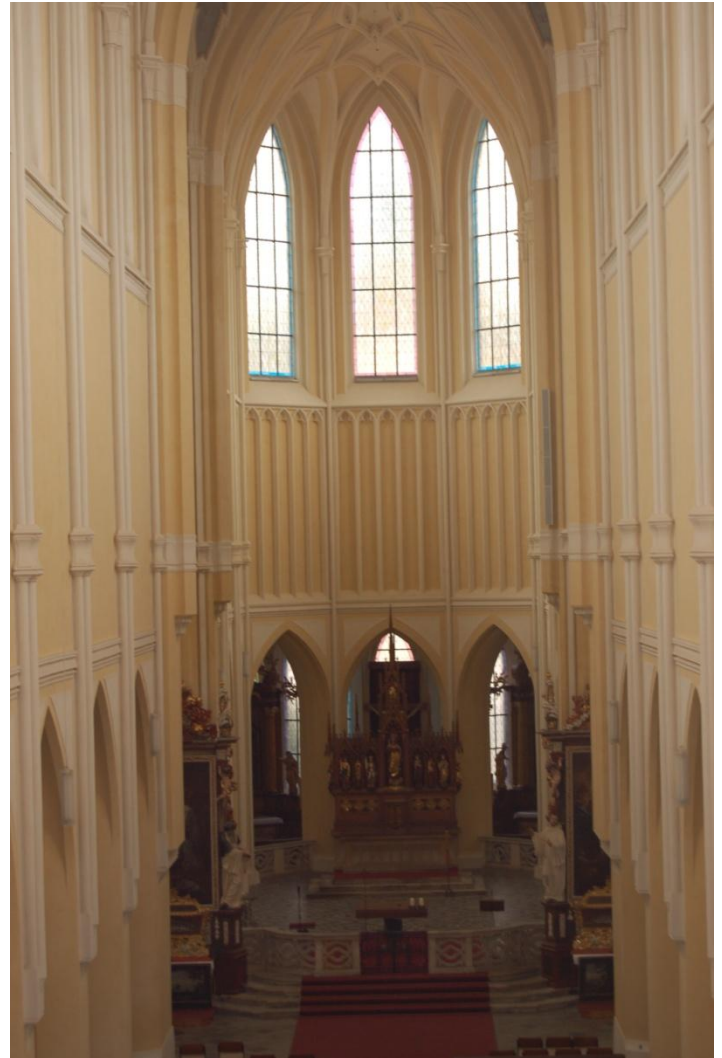
Filiační systém

- 5 řádivých větví
- Citeaux 1098
- La Ferté 1013
- Pontigny 1014
- Clairvaux 1015
- Morimond 1015/1017

Cisterciácké kláštery v Čechách a na Moravě

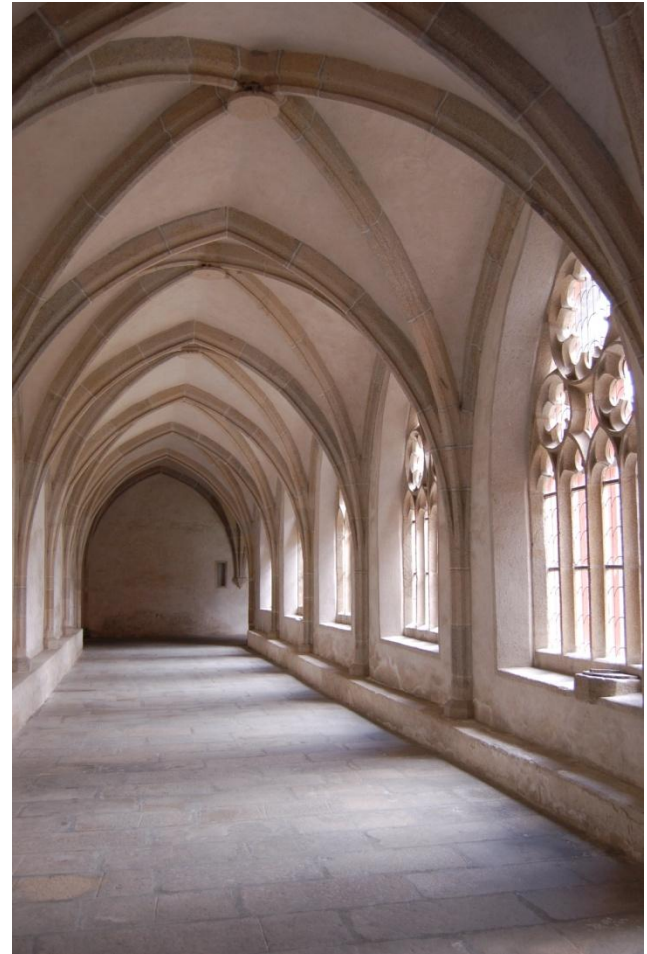
Sedlec

Osek

Vyšší Brod

Zlatá Koruna

